

Конституційний Суд України
вул. Жилянська, 14, м. Київ,
Україна, 01033

Суб'єкт права на конституційне звернення:
Корнієнко Юлія Анатоліївна

КОНСТИТУЦІЙНЕ ЗВЕРНЕННЯ

**з приводу офіційного тлумачення положень ч.3 ст. 152 Закону України
«Про судоустрій і статус суддів» №2453-VI від 07.07.2010 (в редакції
Закону №192-VIII від 12.02.2015)**

Згідно із ч.3 ст. 152 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» №2453-VI від 07.07.2010 (в редакції Закону №192-VIII від 12.02.2015) – (ч.2 ст. 149 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (в редакції закону, який діяв під час виникнення спірних правовідносин, на які здійснюються посилання у зверненні)) - «Керівник апарату суду несе персональну відповідальність за належне організаційне забезпечення суду, суддів та судового процесу, функціонування автоматизованої системи документообігу, інформує збори суддів про свою діяльність. Збори суддів можуть висловити недовіру керівнику апарату суду, що тягне за собою звільнення його з посади.».

Вказану норму закону по-різному застосовують та тлумачать в юридичному просторі, у зв'язку з тим, що законодавцем не передбачено і не визначено в Законі №2453-VI підстав, критеріїв, строки та порядок висловлення недовіри керівнику апарату суду.

Тому, відповідно до судової практики адміністративні загальні суди та уповноважені на те державні органи на власний розсуд застосовують вказану норму закону.

Обґрунтування необхідності в офіційному тлумаченні:

Офіційне тлумачення положень ч.3 ст. 152 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» №2453-VI від 07.07.2010 (в редакції Закону №192-VIII від 12.02.2015) – (ч.2 ст. 149 Закону №2453-VI) є необхідним у зв'язку з наявністю неоднозначної судової практики щодо звільнення керівника апарату місцевого суду з посади у зв'язку із висловленим недовіри зборами суддів, що суттєво порушують встановлені конституцією гарантії громадян від незаконного звільнення.

Так, вважаю, що при проведенні мого звільнення із займаної посади керівника апарату районного суду області у березні

2013 року у зв'язку із висловленням недовіри зборами суддів були грубо порушені мої права та гарантії визначені Конституції України.

В одному випадку – адміністративні загальні суди застосовують норму ч.3 ст. 152 Закону №2453-VI – (ч.2 ст. 149 Закону №2453-VI), як звільнення керівника апарату за спеціальним законом, не дотримуючись при цьому вимог Кодексу законів про працю України (далі за текстом - КЗпП України) та Закону України «Про державну службу», зокрема ст. 149 КЗпП України, при цьому збори суддів не заслуховують звіт керівника апарату суду про його діяльність та приймають рішення без присутності керівника апарату суду, а підставою висловлення недовіри керівнику апарату суду виступає неналежне виконання посадових обов'язків керівника апарату суду.

Так, відповідно до постанови _____ окружного адміністративного суду _____ по адміністративній справі _____ (копія надається) за моїм адміністративним позовом до Територіального управління Державної судової адміністрації України в _____ області в особі начальника _____ районного суду _____ області в особі голови _____ за участю третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог судді _____ районного суду _____ області _____ та _____

про скасування рішення зборів суддів, скасування подання голови суду та скасування наказу про звільнення, зміну формулювання причин та дати звільнення, зобов'язання відповідачів внести зміни до трудової книжки, стягнення середнього заробітку за час вимушеного прогулу та стягнення моральної шкоди, в задоволенні позову позивачу було відмовлено в повному обсязі. Апеляційна та касаційна інстанція залишила постанову суду першої інстанції без змін.

В даному випадку судом першої інстанції було встановлено, що звільнення керівника апарату суду у зв'язку із недовірою зборами суддів, є нормою спеціального закону і тому не можливо застосовувати вимоги КЗпП України в частині виконання вимог ст. 149 КЗпП України та встановлено, що звільнення повинно відбуватися виключно на підставі вимог Закону України «Про судоустрій і статус суддів». Стосовно заслуховування звіту керівника апарату суду, як визначено в постанові суду, то це лише право зборів суддів, а не обов'язок.

Крім того, в постанові було вказано, що посилення позивача на те, що ТУ ДСА України в _____ області порушено вимоги ст.149 КЗпП України, є безпідставним, оскільки до Корнієнко Ю.А. не застосовувалося дисциплінарне стягнення. Тобто судом, було встановлено, що висловлення зборами суддів керівнику апарату суду недовіри не є порядок проведення дисциплінарного стягнення, а є спеціальною нормою закону звільнення.

Постановою _____ окружного адміністративного суду _____ (копія надається) встановлено, що Законом №2453-VI не передбачено і не визначено підстав та критеріїв висловлення недовіри керівнику апарату, тому суд відхиляє як необґрунтовані посилення позивача щодо відсутності зі сторони суддів підстав та мотивів недовіри керівнику апарату, як на підставу визнання протиправним і скасування оскаржуваного

рішення. Збори суддів наділені дискреційними повноваженнями щодо вирішення питання про висловлення недовіри керівнику апарату суду, тобто на власний розсуд визначати зміст рішення.

Якщо дотримуватися даних висновків встановлених постановами адміністративних судів вказаних вище, що висловлення недовіри зборами суддів є спеціальною нормою закону звільнення із займаної посади керівника апарату суду то, закон позбавляє всіх засобів захисту державного службовця від незаконного звільнення. Відповідно до норм Закону №2453-VI на збори суддів можуть запрошуватися працівники апарату суду та мають права заслухати звіт керівника апарату суду. Тобто, законодавець наділяє збори суддів (орган суддівського самоврядування) повноваженнями висловити недовіру керівнику апарату суду, що тягне за собою звільнення його з посади без можливої участі при цьому керівника апарату суду на цих зборах та заслуховування звіту про його діяльність. Як наслідок позбавляє державного службовця на захист порушених своїх прав.

В іншому випадку – адміністративні суди застосовують норму ч.3 ст. 152 Закону №2453-VI – (ч.2 ст. 149 Закону №2453-VI), як звільнення керівника апарату суду за спеціальним законом при цьому застосовуючи вимоги КЗпП України в частині дотримання вимог при застосуванні дисциплінарного стягнення. Навіть застосовують цю норму як підставу для застосування дисциплінарного стягнення та визнають, що це лише є правило, а застосування даної норми повинно відбуватися відповідно до вимог КЗпП України щодо дисциплінарного стягнення.

Зокрема, такої позиції також дотримується Державна судова адміністрація України. Є відповідні роз'яснення заступника Голови Державної судової адміністрації України від 30.12.2015 за вих. №К1561-15-1619/15 (копія додається), відповідно до якого при застосуванні норми статті Закону №2453-VI щодо звільнення керівника апарату суду у зв'язку з висловленням недовіри зборами суддів відповідного суду власником або уповноваженим ним органом мають бути дотримані встановлені трудовим законодавством вимоги, зокрема, передбачені статтею 149 Кодексу законів про працю України.

Також, ці вимоги закріплені в п.17 наказу Державної судової адміністрації України «Про затвердження Типового положення про апарат місцевого, апеляційного судів» №115 від 28.09.2012 - у зв'язку з висловленням недовіри, керівник апарату суду звільняється з посади у порядку, встановленому частиною третьою статті 149 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" (в редакції Закону від 01.01.2015), з дотриманням вимог Кодексу законів про працю України та Закону України "Про державну службу".

Крім того, як зазначено в вищевказаних роз'ясненнях передумовою прийняття рішення зборами суддів про висловлення недовіри має бути заслуховування звіту керівника апарату суду про свою діяльність на цих зборах та його обговорення. Відповідно до Закону України «Про державну службу» одним з основних обов'язків державного службовця є забезпечення ефективності роботи та виконання завдань державних органів відповідно до їх компетенції. За невиконання чи неналежне виконання службових обов'язків до

державного службовця застосовуються передбачені законодавством про працю України такі дисциплінарні стягнення як: догана, звільнення.

Тобто, обов'язковою підставою для висловлення недовіри керівнику апарату суду є звіт керівника апарату суду. Якщо не брати що підставу до уваги, то підставами висловлення недовіри може бути будь-яке неналежне виконання керівником апарату суду своїх посадових обов'язків. Проте за даний вид трудових порушень передбачена визначена законодавством дисциплінарна відповідальність.

Крім того, відповідно до постанови окружного адміністративного суду адміністративного суду судом встановлено, що збори суддів при розгляді питання неналежного виконання керівником апарату суду своїх посадових обов'язків мають повноваження застосовувати дисциплінарне стягнення відносно керівника апарату.

Таким чином, постановою окружного адміністративного суду вказане роз'яснення ДСА України та вимоги п. 17 Типового положення про апарат місцевого, апеляційного судів вказують на те, що висловлення зборами суддів недовіри керівнику апарату суду не є спеціальною нормою звільнення керівника апарату суду з посади, а є лише умовою та виступає підставою для застосування дисциплінарного стягнення як звільнення, а тому при звільненні повинні бути дотриманні всі вимоги встановленого порядку його застосування, зокрема ст. ст. 147, 148, 149 КЗпП України.

З вищенаведеного не зрозуміло, чи дійсно закріплена норма закону у ч.3 ст. 152 Закону №2453-VI – (ч.2 ст. 149 Закону №2453-VI) виступає як спеціальна норма закону щодо звільнення керівника апарату суду із займаної посади у зв'язку із недовірою зборів суддів або є лише підставою для застосування дисциплінарного стягнення відповідно до ст. ст. 147, 148, 149 КЗпП України у зв'язку з чим, звільнення повинно відбуватися на підставі вимог вказаних статей КЗпП України.

На мою думку, вказана норма закону, звільнення керівника апарату суду у зв'язку із висловленням недовіри зборами суддів, повинно проводитися з дотриманням норм КЗпП України та Закону України «Про державну службу», а підставою може бути тільки складений керівником апарату суду звіт про свою діяльність.

Частиною 6 статті 152 вказаного Закону №2453-VI передбачено, що правовий статус працівників апарату суду визначається Законом України «Про державну службу».

Відповідно до Аналітичної довідки Вищого адміністративного суду України про вивчення та узагальнення практики розгляду адміністративними судами спорів з приводу прийняття громадян на публічну службу, її проходження, звільнення з публічної служби від 01.02.2009 - трудове законодавство підлягає застосуванню у випадках, якщо нормами спеціальних законів не врегульовано спірних правовідносин або коли про це йдеться у спеціальному законі. В даному спеціальному Законі України «Про судоустрій і статус суддів» не врегульовано спірних правовідносин щодо застосування та виконання вказаної норми закону, тобто не відображено його процесуальне право застосування.

Викладене правило у ч.3 ст. 152 даного Закону №2453-VI є диспозитивною нормою права та виступає одним із видів норм матеріального права, оскільки не закріплено термінологічних понять, строки та терміни, порядок, положення та наслідки застосування даної норми.

Таким чином, вважаю, що при проведенні звільнення керівника апарату суду у зв'язку із висловленням недовіри зборами суддів власник або уповноважений ним орган повинен дотриматися процедури звільнення передбачені загальними вимогами КЗпП України та спеціальним Законом України «Про державну службу».

Крім того, сам Закон №2453-VI не визначає вид юридичної відповідальності притягнення керівника апарату суду за висловлення йому недовіри.

Конституцією України передбачено юридична відповідальність, яка застосовується в особливому процесуальному порядку до особи, яка вчинила правопорушення, засобів державного примусу, передбачених санкцією правової норми. В правовій природі за галузевою ознакою розрізняють як конституційний, кримінальний, адміністративний, цивільний, дисциплінарний, матеріальний вид юридичної відповідальності. Відповідно до трудового законодавства України за наявності одного трудового правопорушення у системі трудового права можна виділити два самостійні види юридичної відповідальності: дисциплінарну та матеріальну.

На підставі аналізу законодавства дисциплінарну відповідальність умовно можна поділити на два види: 1) загальну (санкції такої відповідальності застосовуються до всіх без винятку працівників); 2) спеціальну (застосовується на підставі окремих нормативно-правових актів: статутів, положень, законів і поширюється лише на визначене коло працівників).

Спеціальна дисциплінарна відповідальність передбачена спеціальним законодавством: законами, що визначають особливості правового статусу окремих груп працівників або підзаконними актами.

Тобто, Законом №2453-VI вказана одна із підстав звільнення керівника апарату суду щодо висловлення йому недовіри як захід дисциплінарної відповідальності. Тому слід вважати, що притягнення керівника апарату суду до відповідальності за висловлення йому недовіри зборами суддів повинно відбуватися за загальним порядком застосування дисциплінарного стягнення, строки та умови які визначені в КЗпП України.

Відповідно до ч.6 ст. 43 Конституції України – «Громадянам гарантується захист від незаконного звільнення.».

З метою забезпечення реалізації та захисту конституційних гарантій осіб, які мають статус державного службовця, визначення вірного застосування вказаних норм законодавства вважаю за необхідне звернутися до Конституційного Суду для надання офіційного тлумачення положень ч.3 ст. 152 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» №2453-VI від 07.07.2010 (в редакції Закону №192-VIII від 12.02.2015) – (ч.2 ст. 149 Закону №2453-VI (в редакції закону, який діяв під час виникнення спірних правовідносин на які здійснюються посилання у зверненні)).

На підставі викладеного, керуючись ст. 150 Конституції України, ст. ст. 13, 42, 43 Закону України «Про Конституційний Суд» та в межах Ваших повноважень,-

ПРОШУ:

надати офіційне тлумачення положень ч.3 ст. 152 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» №2453-VI від 07.07.2010 (в редакції Закону №192-VIII від 12.02.2015) – (ч.2 ст. 149 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (в редакції закону, який діяв під час виникнення спірних правовідносин на які здійснюються посилення у зверненні)) - «Керівник апарату суду несе персональну відповідальність за належне організаційне забезпечення суду, суддів та судового процесу, функціонування автоматизованої системи документообігу, інформує збори суддів про свою діяльність. Збори суддів можуть висловити недовіру керівнику апарату суду, що тягне за собою звільнення його з посади.», а саме:

чи виступає дана норма статті Закону №2453-VI щодо звільнення керівника апарату суду у зв'язку з висловленням йому недовіри зборами суддів нормою спеціального закону звільнення з посади керівника апарату суду або ця норма виступає підставою для застосування дисциплінарного стягнення уповноваженим органом, відповідно до якої необхідно дотримуватися встановлених трудовим законодавством вимоги, зокрема, передбачених статтею 149 Кодексу законів про працю України;

чи може виступати звіт керівника апарату суду єдиною підставою для висловлення керівнику апарату суду недовіри.

Додаток: - копія постанови суду на 7-ми арк.;
- копія постанови суду на 4-х арк.;
- копія постанови суду на 3-х арк.;
- роз'яснення ДСА України від 30.12.2015 на 1-ому арк.;
- копії конституційного звернення у 3-х примірниках з додатками.

14.03.2016

Ю.А. Корнієнко